

Anàlisi global de comparació amb el Priorat

Grau en Geografia, Anàlisi Territorial i Sostenibilitat

Autor: Guillem Panisello Melo

Professor: Jordi Blay Boqué

Projecte 1

Índex

0. Introducció	2
1. Comparacions:.....	3
1.1. Serra de Tramuntana.....	3
1.2. Vall d'Orcia.....	6
1.3. Alto duro	7
1.4. Cinque Terre	8
1.5. Costiera Amalfitana	9
1.6. Piemont	10
1.7. Champagne	10
1.8. Solsonès	12
1.9. Terra Alta	14
1.10. Sierra Mágina.....	15
1.11. Valle del Jerte	17
2. Conclusions	18

0. Introducció

Aquest informe s'ha realitzat amb l'objectiu de comparar el Priorat amb altres territoris que ja formen part del Patrimoni de la UNESCO i d'altres que no, que poden tindre semblances amb aquest. Serveix per comprovar si val la pena donar-li la figura de Paisatge Cultural, o no, perquè ja hi ha un altre Paisatge que el representi.

Està realitzat per un estudiant del grau en Geografia, Anàlisi Territorial i Sostenibilitat de la Universitat Rovira i Virgili, dins de l'assignatura "Projecte 1" que junt amb els seus companys de classe i el professor Jordi Blay Boqué, han realitzat una cerca d'informació i elaboració d'informes de diferents territoris, que veurem a continuació.

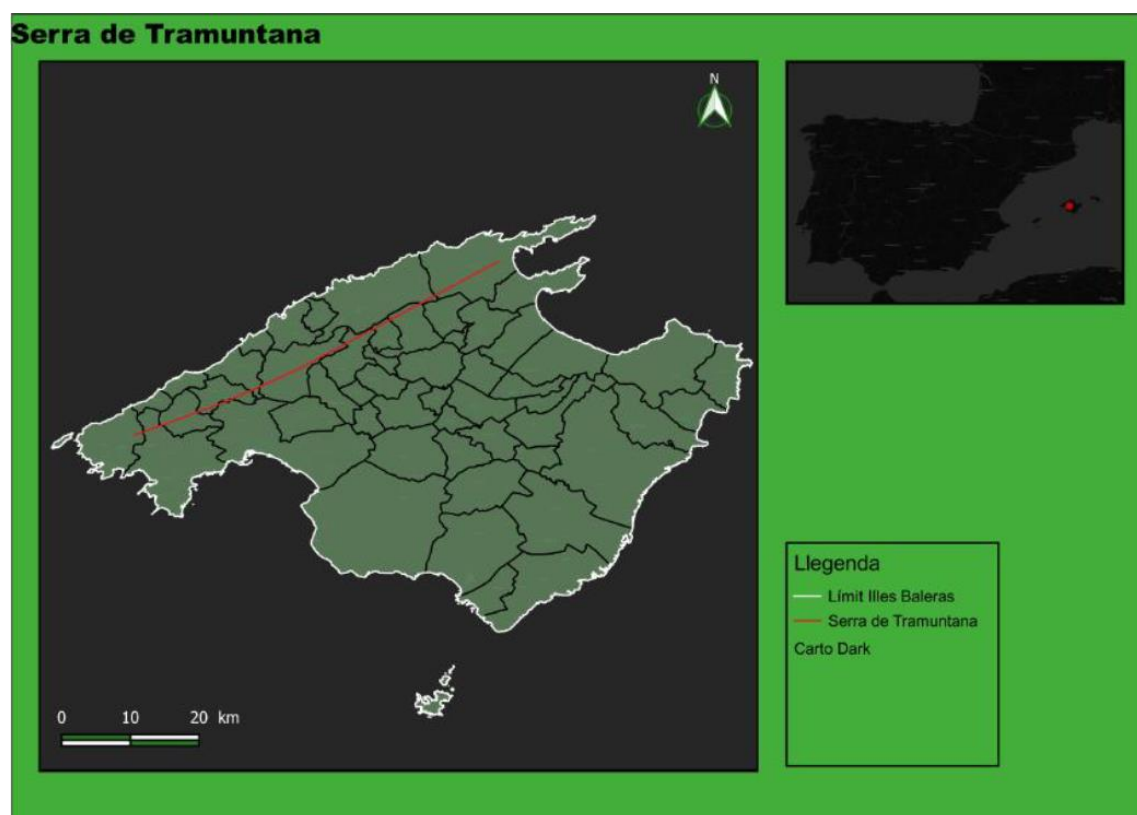
Aquest document va complementant amb un quadre d'atributs per territori, amb una comparació per colors (vermell; molt similar, taronja; parcialment diferent, groc; molt diferent), que serveix per facilitar la comprensió de l'anàlisi.

1. Comparacions:

1.1. Serra de Tramuntana

La serra de la Tramuntana un sistema muntanyós situat a l'illa de Mallorca, aquesta és la primera diferència que veig entre els dos llocs dels què fem la comparació en aquest punt, el Priorat està situat en una península la Ibèrica en aquest cas, i a més tot i no estar molt lluny del litoral, està cap a l'interior. Aquesta característica pot afectar en molts punts d'aquesta comparació en especial al de medi físic, però indirectament també a la resta.

Figura 1. Mapa de localització Serra de la Tramuntana

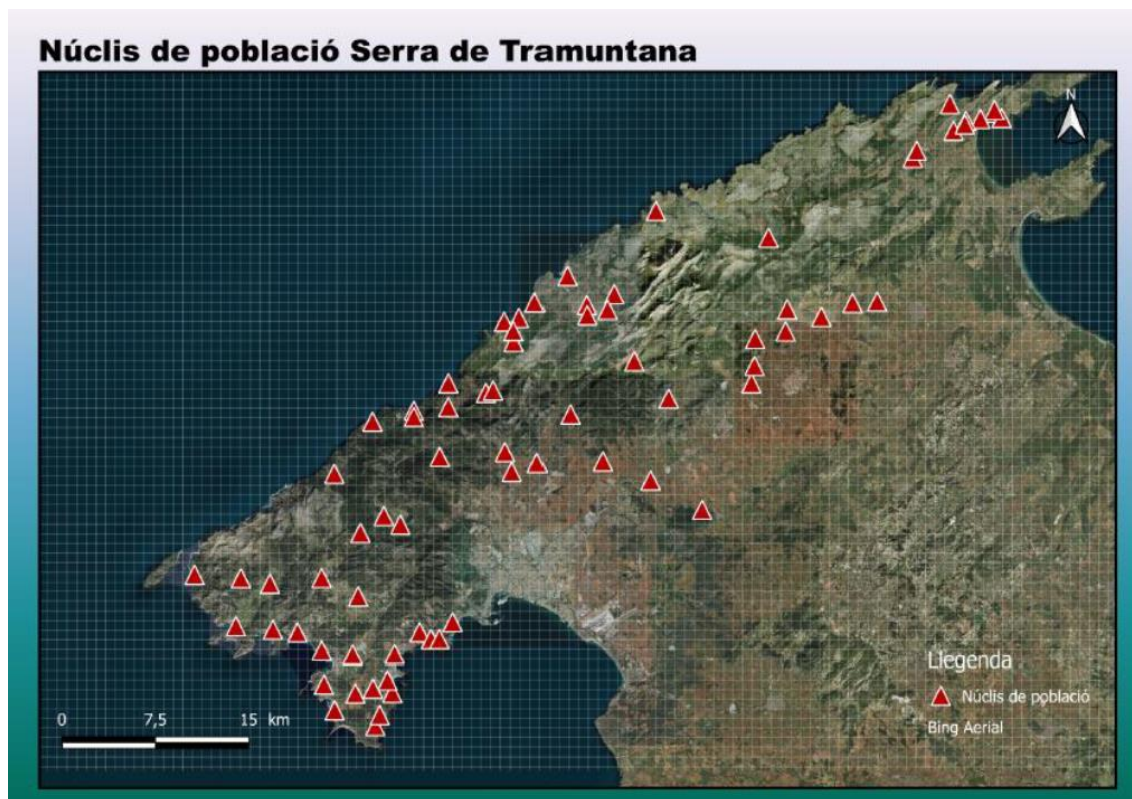

Font: Elaboració pròpia

La superfície de la Serra de la Tramuntana és el doble de la del Priorat, 103.048 ha i 49.861 ha respectivament, hi ha 15 vegades més població a la serra que al Priorat, 139.344 habitants i 9.245 habitants respectivament. Tot i així la densitat de població és molt més baixa al Priorat que té una densitat de 18'5 hab/km² i la serra 135.2 hab/km². Com ja vam poder veure en l'informe del Priorat el seu poblament estava molt repartit per tot el territori, en canvi, la serra de Tramuntana concentra els nuclis de poblament als extrems i a la costa. De moment amb aquestes diferències ja podem entendre que

els dos llocs el proposat i el que ja és patrimoni són molt diferents. Però podem comparar, el medi físic a veure quines semblances poden tindre.

Figura 2. Mapa de les pautes de poblament de la Serra de la Tramuntana

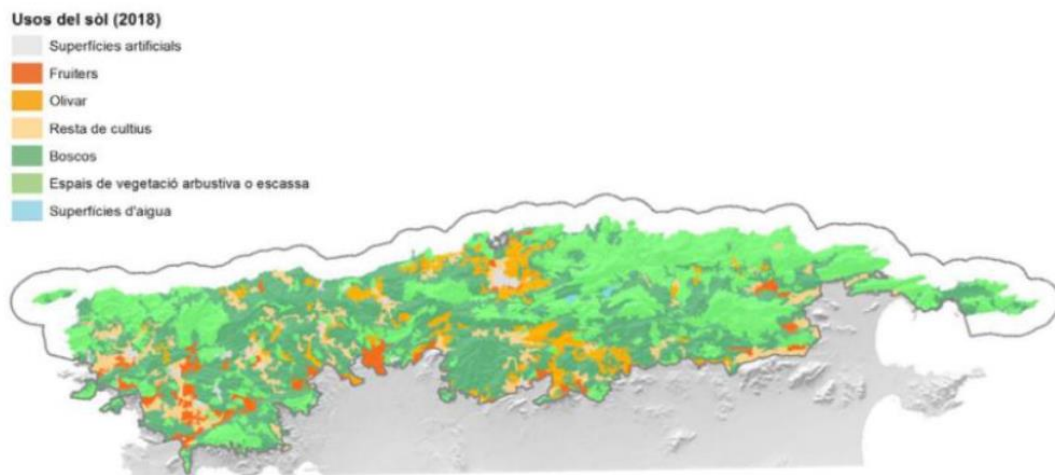
Font: Elaboració pròpia

Començarem parlant del relleu, en els dos casos tenim una serra de muntanyes, en el cas del Priorat el punt més alt a la Roca Corbatera a 1.163 msnm i el punt més baix Riu Siurana a 42 msnm, el cas de la serra de la Tramuntana és similar, el punt més alt és el Puig Major a 1445 msnm i el més baix és el del nivell del mar 0 m. En aquest aspecte són similars la única diferència remarcable és que el punt més baix en un cas és el riu i l'altre el mar.

Si parlem de diversitat litològica i geologia el Priorat destaca molt més en aquest aspecte, ja que la serra és més pobre en l'àmbit de la diversitat, el Priorat té un registre geològic més antic 430 Ma contra 250 Ma, el Priorat té nou períodes geològics i la serra set. I finalment el Priorat també té més diversitat litològica; roques ígnies, metamòrfiques i sedimentàries, en canvi, la serra només en té de sedimentàries. La diversitat climàtica també és diferent el Priorat té un clima d'interior amb temperatures més "extremes" i la serra de la Tramuntana té un clima mediterrani moderat. Els espais de protecció natural són semblants però a la serra de la Tramuntana hi ha la característica especial que té una Àrea de protecció marina.

Respecte als usos del sol; a la serra de la Tramuntana hi ha més bosc un 64'5% és d'ús forestal. En els dos casos hi ha un policultiu, en el cas del Priorat els productes importats són la vinya (41'9 %) i l'olivera (32 %), en el cas de la serra l'olivera (32'3 %) i els ametllers (32'1 %). Però, en canvi, si mirem els indicadors que ens expliquen quina importància té l'agricultura sobre el territori, podem veure que la població activa agrària al priorat és d'un 18'4 % i a la serra és d'un 2 %. Hi és que al Priorat l'agricultura és un pilar econòmic, en canvi, a la serra el principal pilar econòmic és el turisme i l'agricultura serveix per ajudar-lo i complementar-lo.

Figura 3. Usos del sòl (2018)

Font: Sistema d'indicadors de la serra de Tramuntana 2018

Els dos llocs tenen llocs de patrimoni destacable, sobretot coincideixen, en el patrimoni vinculat a l'època medieval, amb elements de la reconquesta cristiana. Coincideixen en patrimoni material com són els marges de pedra seca. I en el cas de l'immaterial, els dos casos tenen espais d'importància religiosa com són el Montsant en el cas del priorat o el Monestir de Lluç en el cas de la serra.

La integritat del Priorat és molt més elevada per exemple l'ús del sòl artificial és més baix d'un 2 %, menters el de la serra de la Tramuntana es d'un 5 %. En el cas de la Tramuntana és conserven molt millor els sectors turístics. Tot i això els dos estan prou bé.

Finalment, després d'haver comparat tots els punts puc concloure que els dos territoris tenen aspectes molt interessants, per la seva conservació. Però hi ha moltes característiques que els fan diferents i, per tant, amb característiques especials del Priorat que val la pena conservar respecte a les de la Serra de la Tramuntana.

1.2. Vall d'Orcia

Respecte a les dades bàsiques i el poblament són bastant semblants a les del Priorat, però la Vall d'Orcia sempre té unes dades una mica més altes; superfície 49.861 ha- 73.501 ha, població 9245 hab – 13719 hab, població disseminada 3,77% - 19,4%. Tot i tindre més població disseminada, la repartició de nuclis de població pel territori és semblant.

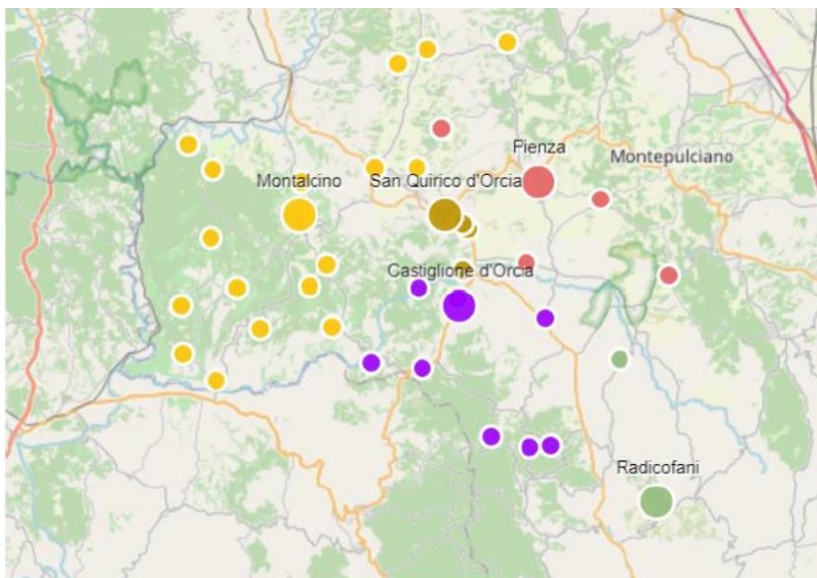
Figura 4. Imatge Vall d'Orcia

Pel que fa a el relleu són més diferent la Vall d'Orcia, és més plana i ondulada amb el punt més alt a 900 msnm el Mont Amiata i el més baix a 200 msnm el riu Grosseto. No té una diversitat geològica remarcable, ja que la majoria de roques són sedimentàries, en canvi, el priorat en té dels tres tipus. Respecte a la diversitat climàtica és similar, però la Vall d'Orcia és més humida, la precipitació anual és de 800mm, casi el doble que el Priorat.

Font: viajealpatrimonio.com

Figura 5. Nuclis de població de la Vall d'Orcia

Font: Elaboració pròpia a partir de la base d'instamaps

La Vall d'Orcia fa un ús molt importat del sòl pels cultius fins a un 49%, més alt que al Priorat, i un 71% del cultiu és de blat (herbacis), això fa que el mosaic paisatgístic sigui molt monòton a diferència del Priorat.

L'agricultura és molt important a la Vall d'Orcia, tots els indicadors ens o mostren, per exemple la població activa agrària és del 1.392 un 23% de la població activa, i denominació d'origen pels seus productes, poder la diferència més remarcable és que hi ha més explotacions més grans de 10 ha un 56%.

Per últim cal remarcar que la conservació de la Vall d'Orcia és molt bona, els seus paisatges estan molt cuidats igual que les seves poblacions típiques del procés de colonització medieval a la zona. Tot i no ser igual que el priorat té moltes característiques semblants, en algunes el Priorat destaca una mica més, però en altres o fa la Vall d'Orcia.

1.3. Alto duro

Les dades bàsiques i de poblament no és poden comparar amb el Priorat, ja que la densitat de població és molt més alta, amb molta més població 159.221 habitants, per tant al primer punt veiem una diferència clara entre els dos llocs.

Pel que fa al relleu són semblants, potser la diferencia més gran es que Alto duro segueix bona part del recorregut del riu Duero, en canvi, pel Priorat el riu Siurana no té aquesta importància. La diversitat geològica i litològica es baixa comparada amb la del priorat, amb algues roques metamòrfiques. Climes semblants, l'Alto duro, és més humit fins a 1200mm l'any. La protecció natural és molt notable, un parc natural i diversos espais de Xarxa Natura 2000.

Respecte a l'ús del sol i el mosaic paisatgístic són semblants, per exemple els dos tenen policultiu amb un pes important de la vinya i l'oliva, en el cas de l'Alto duro és de 55'1% la vinya i 21% l'oliva. Tot i que les parts més conreades són les pròximes al riu i mai a grans altures a diferència del Priorat.

L'agricultura té un pes rellevant els dos llocs, un 14'2 % de la població activa treballa a l'agricultura, el Priorat és un 18'4 % de la població activa. Alto duro te molts més productes amb dominació d'origen, però igual que el priorat de DO del vi.

El més important el patrimoni d'Alto duro són el seu sistema de quintes, cellers, etc. Són exemples excepcionals de patrimoni agrari. La conservació dels espais és bona.

Està clar que hi ha alguna característica el Priorat que el fan diferent, però en aquest cas es podria dir que l'Alto duro té unes característiques especials que el fan important.

Figura 6. Imatge Alto duro

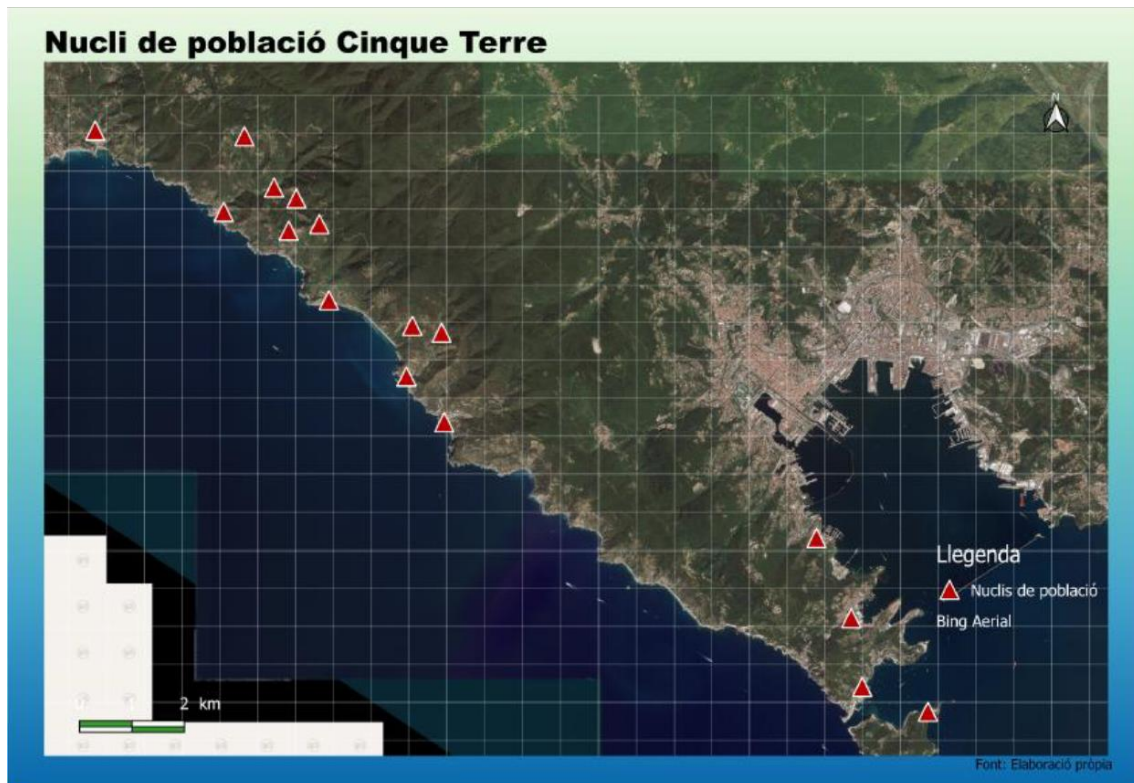

Font: turismoenportugal.org

1.4. Cinque Terre

La densitat de població a Cinque Terre és molt més alta que al priorat de 184'4 hab/km², i el poblament és concentra sobretot a la costa on els nuclis de població són més grans. Tot i que la població de la zona és menor 7.590 habitants, la superfície és molt petita 4117 ha. Ja podem notar que el Priorat i Cinque terra no són semblants.

Figura 7. Mapa de les pautes de poblament de Cinque Terre.

Respecte al relleu Cinque Terre (màxim de 812 msnm) no té punts tan alts com el Priorat, tot i tindre un relleu accidentat. Les temperatures del són Mediterrànies i de costa a diferència del priorat que destaca el seu clima Continental. La varietat geològica no és gaire alta, tot i tenir roques sedimentàries i algunes de metamòrfiques. En canvi, sí que destaca per les seves figures de protecció natural tan terrestres com marines, molt més importants que les del Priorat.

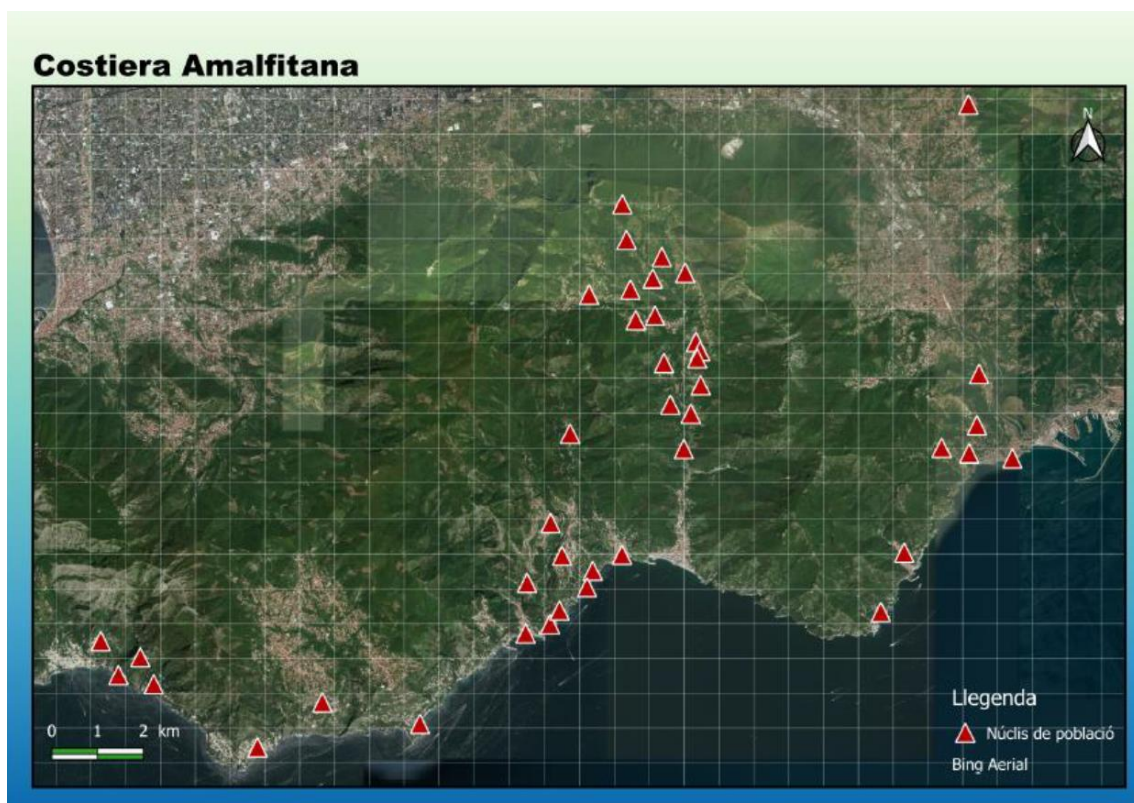
Si que és veritat que Cinque Terre té conreu de vinya, però més aviat és residual o complementari a la gran activitat econòmica que és el Turisme, l'ús del sòl es en un 88'3% forestal i només un 6'7% agrícola. Té dues DO de vi.

El patrimoni medieval és important igual que al Priorat, amb elements de paisatge agrari tradicional, amb festes de caire religiós i gastronòmic. El paisatge ha sigut inspiració per a molts artistes, i el seu nivell de conservació és bo. Tot i això no té les mateixes característiques que el priorat.

1.5. Costiera Amalfitana

Costiera Amalfiana com indica el seu nom és una zona costanera, amb una densitat de població que és 20 vegades la del Priorat, 397'93 hab/km². La població és concentra a la costa.

Figura 8. Mapa de les pautes de poblament de Costiera Amalfitana

Font: Elaboració pròpia

Els dos llocs tenen relleus muntanyosos en el cas italià el pic més al és de 1191 msnm. La varietat litològica i geològica de Costiera és més baixa que la del Priorat i no té res remarcable respecte el primer. El clima també és diferent un continental i l'altre Mediterrani.

Pel que fa a l'ús del sòl i l'agricultura; un 85% del sòl es boscos, i l'agricultura té un petit impacta sobre la població activa només un 6'6 %. Per tant, ja no és comparable amb el Priorat.

1.6. Piemont

Les dades bàsiques i el poblament del Priorat i Piemont són semblants en alguns àmbits tot i que la densitat de població del Piemont és més alta, 153'5 hab/km². En els dos casos són nuclis petits repartits pel territori tot i que el Piemont de més població disseminada un 15%.

Pel que fa al relleu el Piemont és molt més pla, amb un pic màxim de 450 msnm, no són muntanyes sinó turons. La diversitat geològica i litològica és més alta la del Priorat el Piemont té uns pocs materials sedimentaris. Climes semblants tot i que el Piemont és més fred, la temperatura mitjana anual d'entre 12-13 Cº, i més humit, precipitació anual de 1000 mm. Poca protecció natural, amb alguns espais de Xarxa Natura 2000.

Té un bon mosaic agroforestal amb un 53% de conreus i un 42 % de boscos i prats. On dominen dos conreus la vinya amb un 59'3 % i herbacis 31'2 %. Per tant, a diferència del Priorat, la vinya forma grans taques de monocultiu. L'agricultura és molt important, de fet i podem trobar moltes dominacions d'origen, però la diferència del priorat és que la gran part dels conreus són de grans propietaris, només un 38% de les explotacions tenen una extensió menor a les 10 ha.

Pel que el que fa la integritat és bona i amb un bon estat de conservació, tot i això hi ha grans diferències amb el Priorat que fan que no siguin similars i fa el Priorat respecte a l'altre, el monocultiu i les grans extensions d'un mateix propietari.

1.7. Champagne

La Champagne és un territori molt més poblat que el priorat amb ciutats de fins a 182.000 habitants (és Montecuelles) amb una densitat de 1866 hab/km². Per tant, si el comparem amb els 26 nuclis de població ben repartida que té el Priorat, no tenen res a beure un territori amb l'altre.

La Champagne és un territori planer, amb les valls amples i obertes; lleugerament ondulat a la "muntanya" de Reims i bosc d'Épernay, amb alçades molt modestes que no passen dels 300 m. Diversitat litològica i geològica pobra, on dominen els sediments calcaris. Una temperatura semblant a la del Priorat però amb temperatures més suaus. Al voltant d'un 60% del territori està protegit, amb Parcs Naturals o espais Natura 2000.

Ús del sòl i l'agricultura no tenen res a veure amb la del Priorat. Un 50% del territori està urbanitzat un 30% són conreus i només un 20% és bosc. La vinya es un 78% del conreu, per tant, podem dir que és un territori monocultiu. No crea cap tipus de mosaic paisatgístic. La població activa que treballa a l'agricultura és d'un 1%. Tot i així és un pilar econòmic, i s'han esforçat molt per vendre la marca local de "Champagne" i han fet varies dominacions d'origen important.

Figura 9. Imatge Alto duro

Respecte al patrimoni com he comentat anteriorment el més importat que tenen és el patrimoni material de les Vinyes, cases i celles que són Patrimoni Mundial. Patrimoni immaterial hi ha les festes de la verema de Xampany.

Pel que fa a la integritat i estat de conservació és baix. El Priorat i Champagne són territoris molt diferents i crec que l'interès que poden despertar, potser gràcies a les característiques especials del Priorat respecte a l'altre.

1.8. Solsonès

El Solsonès territori amb 100.120 ha, el doble que el Priorat. Té 13.513 mil habitants amb una densitat de població més baixa, 13'5 hab/km². Hi ha diferència que el Priorat la població està molt més dispersa pel territori, un 18% de la població, és típic trobar massís allunyades unes de les altres i de nuclis de població.

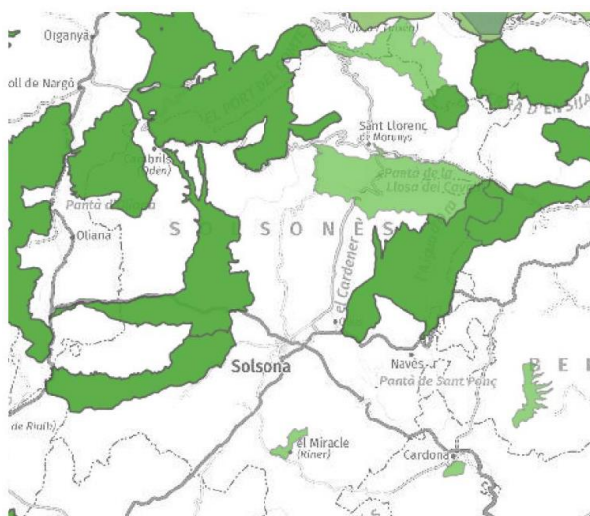
El relleu de muntanya escarpada a la part nord, combina amb la muntanya mitjana a la resta, amb altiplans i valls. El punt més al és a 2316 msnm, és molt més irregular que el Priorat i amb altituds majors.

La diversitat litològica i geològica és baixa, amb domini de materials sedimentaris compactes amb calcaries o conglomerats, no destaca tant com la del Priorat.

El clima pot arribar a ser semblant depenen de l'altitud d'on l'agafem, però el Solsonès te un clima d'extrems, i més humit que el Priorat, pot arribar a ploure 1000 mm/any.

El Solsonès disposa de molts espais naturals protegits, PEIN, Xarxa Natura 2000, etc. En aquest aspecte supera el Priorat.

Figura 10. Mapa de les àrees naturals protegides del Solsonès

Font: Sig Gencat

Respecte al usos del sòl a diferència del Priorat el Solsonès tot i tindre mosaic de conreu i forestal, els conreus són monocultius d'Herbacis amb un 99'9% de les Ha conreades. No es fa servir la tècnica de pedra seca, ja que els camps són molt extensos i no ho necessiten.

L'agricultura és un pilar econòmic, amb un pes sobre l'activitat agrària sobre el VAB d'un 9%, però la majoria d'explotacions són de grans tenidors amb una superfície major a les 10 ha, només un 19% són de menys extinció, dada que contrasta molt amb el 83'9% d'explotacions amb menys de 10 ha. El Priorat té varies DO, però el Solsonès no disposa cap.

Figura 11.Foto del Solsonès

Font: Turisme Solsonès

Pel que fa al patrimoni són semblants, nuclis de poblacions d'origen medieval, i de la reconquesta. Patrimoni immaterial de caràcter religiós com el Miracle com santuari, i ermites. La integritat i conservació del territori és alta com la del priorat.

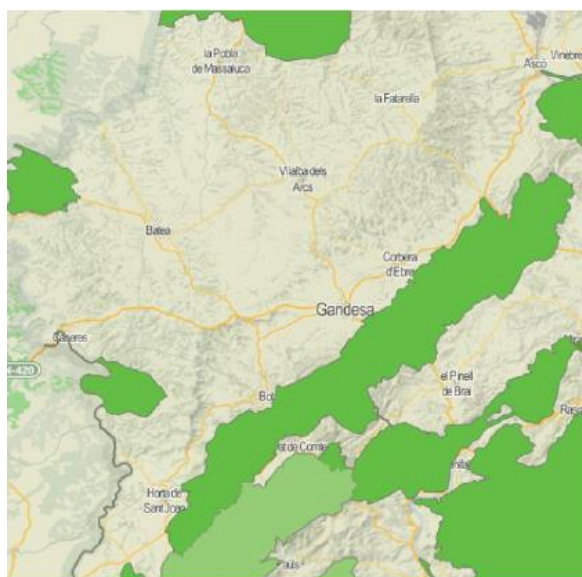
El tipus d'agricultura i usos del sol tan diferents fan que el Priorat tingui característiques especials per sobre del Solsonès.

1.9. Terra Alta

La Terra Alta té unes dades bàsiques i poblament molt similars a les del Priorat, una superfície unes hectàrees superior, un total de 74.336 ha. Densitats similars 18'5 hab/km² i 15'2 hab/km².

El relleu dels dos espais són molt similars, per exemple el pic de màxima altura en el cas del Priorat és de 1.165 msnm i la Terra Alta és la Tosseta Rasa amb 1217 msnm, i el punt més baix en un riu, el cas de la Terra alta el riu Canaletes (48 msnm). Pel que fa a la diversitat geològica i litològica, dominen les roques sedimentàries, però la Terra Alta té una poca superfície amb material volcànic, al Priorat no en podem trobar, per tant una característica que dona importància a la Terra Alta o la diferencia. Pel que fa a les temperatures són molt semblants a les del Priorat pot ser una mica més suaus, i amb temperatura mitjana més alta. La superfície d'espais naturals és més baixa, d'un 31'6%, a diferencia del 50% del Priorat.

Figura 12. Mapa de les àrees naturals protegides de la Terra Alta

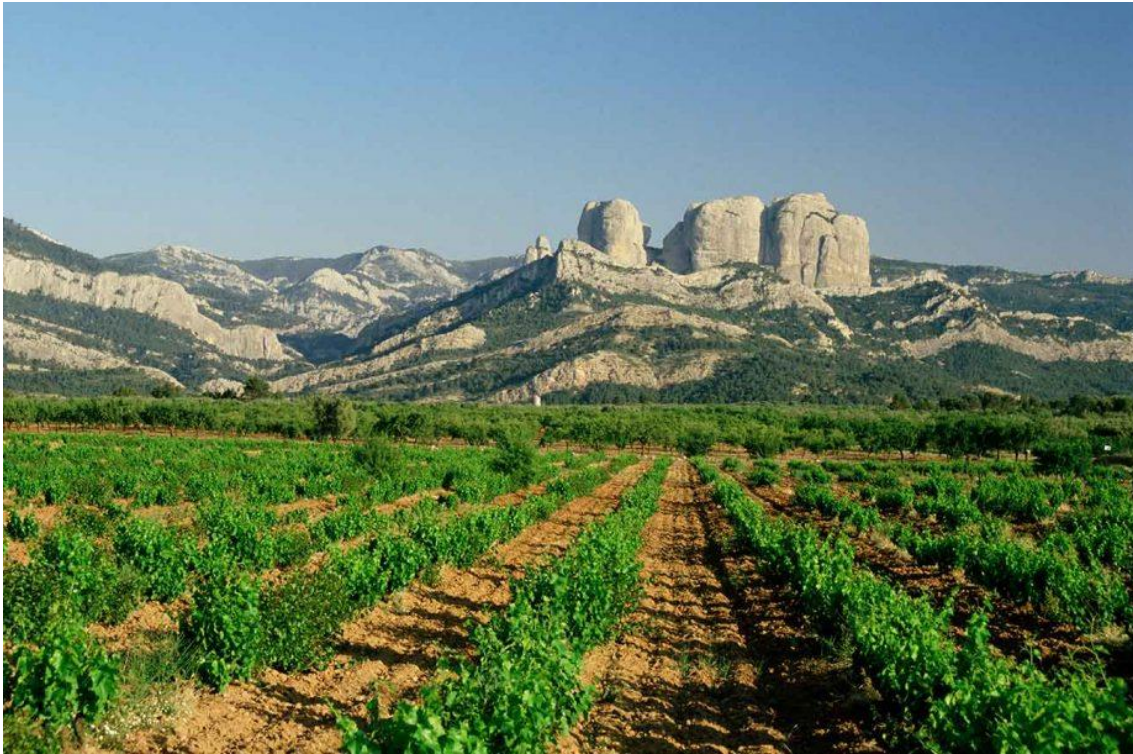

Font: AgroPortal

Pel que fa a els usos del sòl les característiques són pràcticament igual, a la Terra Alta hi ha més fruit sec que vinya, un 39'2% i 28'3%. Però tot i així mostra un gran mosaic i policultiu i forestal. Hi ha àrees de gran interès amb pedra seca, altiplans i vessants escarpats. I l'agricultura és un sector important com al Priorat, la població activa que i treballa és d'un 18'3%, un 0'1% menys que al Priorat. Igual que el Priorat la Terra alta te varies dominacions d'origen per el seu vi, i altres productes (DO Oli de la Terra Alta, DO vi de la Terra Alta, DO avellana de Reus).

El patrimoni també és molt similar, poblacions medievals, esglésies romàniques, en el cas de la Terra Alta hem de remarcar un patrimoni immaterial, va ser l'escenari de la Batalla de l'Ebre, durant la Guerra Civil Espanyola, un dels fets històrics més rellevants en l'últim segle.

Figura 13. Foto de la Terra Alta

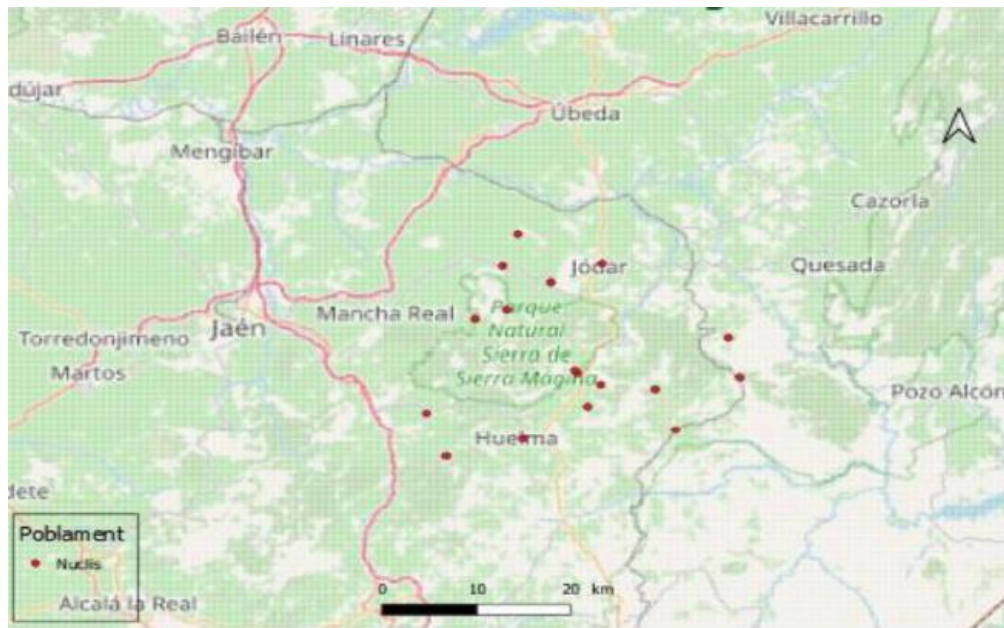
Font: Alamy Stock Photo

La integritat i conservació del territori és bona, però cal remarcar que el paisatge ha sigut afectat per contaminació visual, pels parcs eòlics, que podem veure a les serres.

1.10. Sierra Mágina

Pel que fa a la superfície i població és major que la del Priorat, però la densitat són semblants, la de Sierra Mágina és de 27'4 hab/km². Però els nuclis són més grans i estan molt separats entre ells.

Figura 14. Poblament de Serra Màgina

Font: Dades del Nomenclàtor, INE

El relleu és més semblant el d'alta muntanya i no el de mitja com el del Priorat, el pic més alt de la serra és de 2.167 msnm, es diu pic Màgina. La diversitat litològica i geològica, es inferior a la del Priorat, destaquen les roques sedimentàries, com dolomies, calcaries, gresos, etc. El clima és mediterrani el mediterrani-continental a les cotes més altes, és més humit que el del Priorat pot arribar a ploure fins a 800 mm/any. No hi ha tants espais naturals protegits com al Priorat, només un 18'1% del territori, però trobem el Parc Natural de la Sierra de Màgina i espais de Xarxa Natura 2000.

Figura 15. Foto de la Serra Màgina

Font: andalucia.org

Perquè fa els usos del sol un 50% està conreat i superfície forestal és de 47'6%, però les diferències més grans amb el Priorat és el tipus de conreu, a la Sierra Mágina és un 86'4% d'olivera, és a dir monocultiu que forma mosaic molt homogeni, però un 84% de les explotacions són inferiors a les 10 ha. L'agricultura és molt important un 37'6% de la població activa i treballa, un percentatge més alt que els del Priorat, tenen dominació d'origen però no es pel vi, si no per l'oli.

El patrimoni material és similar el del Priorat d'origen medieval, i religiós. L'immaterial es molt rellevant el patrimoni vinculat a la producció de l'oli, el símil al Priorat seria el vi.

1.11. Valle del Jerte

El poblament del Valle està concentrat en uns pocs pobles a la vall de les muntanyes, a diferència del Priorat que té una distribució més uniforme. El relleu és més similar al d'alta muntanya amb un pic de fins a 2000 msnm. Diversitat geològica i litològica inferior, materials metamòrfics, però i manquen moltes sedimentares. El clima és més fred que el del Priorat sobretot a les cotes altes, i més humit de fins a 1000 mm/any. Pel que fa a els espais naturals protegits el Valle del Jerte supera el Priorat amb un 91% de terreny protegit i figures de protecció de Parc Natural i Xarxa Natura 2000, el Priorat té un 50% de terreny protegit.

Figura 16. Nuclis de població de Valle del Jerte

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa a els usos del sòl, el Valle no forma un mosaic com el del Priorat, és molt més uniforme degut a un 80% es vegetació natural i un 17% conreus. El conreu més comú és el cirerer, un 75%. Per tant, res a veure amb el paisatge del Priorat. L'agricultura és el sector més important, a diferència del Priorat s'han centrat en el cultiu de cirerers i han fet la seva pròpia denominació d'origen. I han centrat el seu patrimoni immaterial en la festa de la cirera. L'estat de conservació és bo. Hem pogut comparar que les característiques són diferents de les del Priorat.

Figura 17. Foto Valle del Jerte

Font: buscarutas.com

2. Conclusions

Com hem pogut anar comprovant durant l'informe hi ha alguns territoris que son Paisatge Cultural de la UNESCO que tenen característiques semblants a les del Priorat, però en cap cas són iguals. El Priorat te característiques especials que sarià interessant protegir respecte a aquest últim. Però, en canvi, hi ha un territori que no està considerat per la UNESCO i que té quasi les mateixes característiques, aquest es la Terra Alta, fins i tot es desmarca en algun punt com a més interessant que el Priorat.

El criteri de la UNESCO que coincideix amb el valor del Priorat per considerar-lo Paisatge Cultural, es el criteri V "ser un exemple eminent d'una tradició d'assentament humà, d'utilització del mar o de la terra, que sigui representativa d'una cultura (o cultures), o de la interacció humana amb el medi ambient, especialment quan aquest es torni vulnerable enfront de l'impacte de canvis irreversibles".

Figura 18. Foto del Priorat

Font: femturisme.cat